

Gyümölcsstermő egzotikus növények nevei II.

repkényszőlő *J. Parthenocissus tricuspidata* (P. 447). Kína, Korea és Japán vadszőlője, 40 m hosszúságú is kúszó növény a borszőlő családban (Vitaceae). Kis kék-fekete bogyós gyümölcsei lombhullás után a madarak táplálékául szolgálnak.

Az összetétel *repkény-* előtagja eredetileg a borostyán neve volt. Első felbukkanása az erdélyi polihisztornál, Benkő Józsefnél adatolható. Hogy ő milyen körülmények között gyűjtögette és választotta ki közlésre a tájszavakat, a népi eredetű növényneveket, azt jól mutatja egy Kazinczy Ferenchez írt levele (1784. ápr. 15): „A mi illeti a *Hedera Poeticát*, készen vagyok annak neve a Székelyeknél, kik Igaz Magyar Nyelvel szoktunk születetni. *Repkény-fa* nálunk az ő neve, úgy tetszik, az egyéb fákra való fel-folyásától avagy repülésétől. [...] Hallottam először, mintegy két esztendővel, Csíki Székelyektől; de nem vettem bé mindjárt, vélvén hogy csak valami szegeletbéli szó: azután bé kellett vennem, ki tanulván, hogy Székely földünkön mindenfelé isméretes nevezet” (KazLev. 1). Diószegi Sámuel 1813-ban megjelent Orvosi Fűvész Könyvében *repkény*. A nevet Kazinczy javasolta botanikai szakszónak.

A *repkényszőlő* összetétel utótagja a kúszónövény rendszertani helyén alapul. Hasonneve a pontosabb *repkény vadszőlő* (P. 265). A latin szaknyelvi *tricuspidata* artepíteton ’háromhegyű’ jelentésű (< lat. *tri* ’három’ és *cuspidatus* ’kihegyezett’), ennek megfelelője a repkényszőlő ném. *dreispitzige Jungfernrebe* (W.) elnevezésében a faji jelző. A magyarban a *háromkaréjú vadszőlő*, *háromkaréjú díszszőlő* (P. 265) társnevek mintája a ném. *dreilappiger wilder Wein*, *dreilappige Jungfernrebe* ’ua.’ (W.) elnevezés. A *dreilappige Zaunrebe* ’ua.’ (uo.) a németben ’háromkaréjú kerítésszőlő’, a *dreiblättrige Jungfernrebe* ’ua.’ (uo.) pedig ’háromlevelű szűzszőlő’ jelentésű. A névadási szemlélet háttere az, hogy a repkényszőlő levelei idősebb korokban háromkaréjosak. A ném. *Jungfernrebe* (Boerner 152) és a fr. *vigne vierge* ’ua.’ (GRIN.) ’szüz-, hajadonszőlő’ jelentésű. A latin szaknyelvi *Parthenocissus* nemzetségnév mintájára keletkezett, amelyet a ’szüz’ jelentésű gör. *parthenosz*, illetve a *kisszosz* (> lat. *cissos*) ’borostyán’ szavakból alkottak.

További társneve a *díszszőlő* (P. 265; < ang. *decorvine* ’ua.’ [LH.]) és a *japán vadszőlő* (P. 265; R. 1966: MNöv. 88), ez utóbbi név a ro. *viță japoneză* (EL.), ang. *japanese creeper*, illetve ang. *japanese ivy*, fr. *lierre japonais*, ukr. *японський плющ* ’ua.’ (W.), azaz ’japán szőlő’, ’japán kúszó’, illetve ’japán borostyán’ nevekkel függ össze, a honosságra utalva. A *Parthenocissus tricuspidata* neve még a sp. *uva salvaje* (LH.), a ném. *wilder Wein* ’vadszőlő’ (Boerner 152), *Zaunrebe* ’kerítésszőlő’ (G. 461) és *Mauerkatze* ’falmacska’, *Kletterwein* ’kúszószőlő’ (W.). Az utóbbi nevek is a tapadókorongokkal kapaszkodó, magasra felkúszó repkényszőlő kúszónövény voltára utalnak, akárcsak ang. *grape ivy*, *woodbine* (uo.), illetve sv. *rådhusvin* (GRIN.), azaz ’szőlő borostyán’, ’fa inda’, illetve ’városháza-szőlő’ jelentésű nevei. Valóban élő zölddé teszi a falakat, homlokzatokat. Szép a nyár elmúltával ol. őszi lombszíne narancsvörös vagy piros. További neve az egyik előfordulási helyére utaló ol. *vite americana* (EL.) és a *Boston ivy* (LH.), azaz ’amerikai szőlő’ és ’Boston borostyán’, mert Bostonban és Massachusettsben alkalmazzák leginkább.

Közeli rokona az ugyancsak tapadókorongokkal kapaszkodó kúszónövény, a *tapadó vadszőlő* ’*Parthenocissus quinquefolia*’ (P. 265). Társneve a latin szaknyelvi *quinquefolia* faji jelzőnek megfelelő *ötlevelkés vadszőlő* (uo.); vö. ang. *five-finger ivy*, le. *winobluszc pięciol*, *winobluszc pięciolistkowy*, szlk. *pavinič päťlistý*, cs. *loubinec pětistý*, holl. *vijsbladige wingerd* ’ua.’ (LH.), azaz ’ötujjú borostyán’, ’ötlevelű vadszőlő’. A faj fő előfordulási helyére utal *virginiai vadszőlő* (P. 447) társneve. Ugyancsak élőhelye az alapja ang. *american-ivy*, *Virginia creeper*; port. *vinha-virgem-da-Virgínia*, *trepadeira-da-Virgínia*, ol. *vite del Canadá* (LH.) elnevezésének. A dán *klätrevildvin*, *klätrevin*, sv. *klättervildvin* és norv. *klätrevillvin* ’kúszószőlő, kúszó vadszőlő’, a ném. *selbstkletternde Jungfernrebe*

'önmagától kúszó szűszőlő', az ol. *vite vergine*, port. *vinha-virgem*, ném. *Jungfernrebe* (uo.) neve pedig 'szűszőlő' jelentésű. További elnevezése a fi. *imukärhivilliviini* 'szívóindás vadszőlő', észt *metsviinapuu* 'vadszőlő-fa', szln. *vinika navaadna* 'egyszerű szőlő', gör. *αμπελωπας* (uo.). Népszerű fajta a *Parthenocissus tricuspidata Veitchii*, a ném. *Veitschrebe*, *Veitschi* (W.). Fajtaneve onnan ered, hogy 1868 óta ezt a növényt a Veitch and Sons kertészeti cég árulja Exeterben.

almabogyó J. *Billardiera scandens* (P. 315). Ausztráliában őshonos. Gyümölcse sokmagvú, hosszúkás bogyó, a gyümölcshús édes, pépszerű.

Az ang. *apple-berry* 'ua.' (GRIN.) tükörfordításával került a botanika magyar szaknyelvébe. A pároltalma ízű, bogyós gyümölcsre utal a név. Hasonneve az ang. *apple-dumpling* (uo.), azaz 'almagombóc'. Ausztráliában ang. *hairy apple berry* (<http://pngplants.org>), vagyis 'szőrös almabogyó' néven is ismerik, a jelző alapja az, hogy a hajtásokon és a leveleken kívül a gyümölcsök is selymesen szőrösek, molyhosak.

A fajt először James Edward Smith írta le, a botanikai nomenklatúrában a latin *Billardiera scandens* binómen 1793 óta érvényes (Spec.bot. I. t. 1), ugyanígy szerepel utána 1828-ban (Dalman 464). A nemzetségnévben a francia botanikus és utazó, Jacques-Julien Houtton de La Billardiére (1755–1834) neve örökdik meg. A latin *scandens* faji jelzőnek 'kapaszkodó, mászó' a jelentése, arra utal, hogy az almabogyó szívesen kúszik más növényekre.

vörösvasfa J. *Reynosa latifolia* (P. 478). Közép-Amerikában őshonos. Nagyon vékony héjú bogyós gyümölcsét nyersen eszik. Egy nagy magot tartalmaz.

Neve az ang. *red ironwood* 'Reynosa septentrionalis' (GRIN.; R. 1919: Sturtevant 489) tükörfordítása. A szokatlanul kemény, erős, vörös színű fára utal. Társneve az ang. *darling plum* és a *slender tree* (Bailey 2: 56). Grisebach tette érvényesen közzé a faj latin szaknyelvi nevét 1866-ban (Cat.Pl.Cub. 34), a lat. *latifolia* (< lat. *latus* 'széles'; *folium* 'levél') faji jelző a széles levelekre utal.

óriás passióvirág J. *Passiflora quadrangularis* (P. 448). Örökzöld, gumós gyökerű kúszónövény. A legnagyobb termésű golgotavirág, ovális gyümölcse kisebb dinnye nagyságú. Latin-Amerikában nagyon kedvelt piaci gyümölcs.

Hasonneve az óriás *golgotavirág* és az óriás *granadilla* (uo.). Ez utóbbi elnevezés az ang. *giant granadilla* 'ua.' (VörösEgz.) részfordításával került a magyarba. Az előbbieket ugyancsak az angol terminus mintájára alkotott szerkezetek. Az óriás jelző az ang. *giant* fordítása, az utótag a *Passiflora* nemzetség egyik magyar elnevezése. Idegen nyelvi megfelelője az or. *νακκυφλορα ευζαντικα* (uo.), sp. *granadilla grande* (PN.), ném. *Riesen-Grenadille* (GRIN.), port. *maracujá grande*, holl. *grote markoeja* (EL.), azaz 'óriás passióvirág | granadilla | marakuja'. A faj jelzője a gyümölcsre utal, a termés a *Passiflora* nemzetségben a számos faj között a legnagyobb.

A latin szaknyelvi *Passiflora quadrangularis* binominális terminust Linné adta a fájnak 1759-ben (*Systema Nature*, ed. 10. 2: 1248). Egyik szinonimája a *Granadilla quadrangularis*. Mindkét binómenben a *quadrangularis* a faji jelző, ennek 'négyzetes' a jelentése (< lat. *quadrangulum* 'négyzet'), a négyzetes keresztmetszetű szárakra utal. Akárcsak az 1846-ban közzétett *Passiflora tetragona* latin szinonima (< gör. *tetragónosz* 'négyzetes' a gör. *tetra-* 'négy' és a *gónia* 'sarok, szög, él' szavakból). Valamint éppen ilyen értelmű holl. *vierhoekige passiebloem* (W.), port. *maracujá de quatro quinhas* (EL.), fr. *passiflore quadrangulaire*, ol. *passiflora quadrangolare*, port. *martirio quadrangular* és ang. *square-stemmed passion flower* (PN.) elnevezése.

Szinonimája még a szintén kiemelkedően nagy gyümölcsére utaló *Passiflora macrocarpa* (< gör. *macrósz* 'nagy' és *karpósz* 'gyümölcs'). További neve az ugyancsak erre utaló ném. *Melonengranadille* (uo.) és *Königsgranadilla*, azaz 'dinnyegranadilla, királygranadilla', valamint a port. *maracuja mamão* (T.), sp., ang. *badea*, fr., sv. *barbadine* (W.), ang. *true granadilla* (EL.).

esőerdő szilva J. *Eugenia candolleana* (KL.). Dél-Brazília esőerdőinek ritka, bokros fája. Édeskés gyümölcse ehető, kissé hosszúkás bogyó, sötétlila a színe éretten.

Neve az ang. *rainforest plum* 'ua.' (W.) tükörfordítása. Számos európai nyelvben megvan a szó szerinti megfelelője; vö. ném. *Regenwald Pflaume*, ol. *foresta pluviale prugna*, fr. *forêt tropicale de la prune*, holl. *regenwoud pruim*, dán *regnskov blomme*, norv. *regnskog plomme*, sv. *regnskog*

plommon, fi. *sademetsä luumu*, észt *vihmametsade ploomi*, lett *rainforest plūmjū*, le. *rainforest śliwki*, cs. *deštný prales švestka*, szlk. *dažd'ový prales slivka*, tör. *yağmur ormanları erik 'ua.'* (KL.). Neve a gyümölcsén kívül élőhelyére utal, a faj az esőerdőkben őshonos.

Ottani neve a braziliai port. *cambuí roxo* 'bíbor cambuí' vagy a *murtinha* 'kis mitusz' (W.). A port. *cambuí* névnek 'vékony, elágazó fa' a jelentése, átkerült más nyelvbe is; vö. ang. *cambuí 'ua.'* (KL.). A végső forrás a tupi-guarani indiai nyelv. A sp. *selva de ciruela* 'dzsungelszilva', az or. *λεσα σλιβα*, blg. *goru sliwa* és a port. *ameixa da mata* 'erdei szilva, erdei szilvafa', a lett *atogrāžų slyvū* (uo.) pedig 'trópusi szilva' jelentésű. A botanikai *Eugenia* nemzetség nevét 1753-ban Carl von Linné adta (Sp.pl. 1: 470), Prinz Eugene of Savoy (1663–1736) tiszteletére nevezte el. A *candolleana* faji jelzőben pedig a nagy botanikus, Augustin Pyramus de Candolle (1778–1841) neve örözik meg.

okra J. *Abelmoschus esculentus* (P. 287). A trópusokon és a szubtrópusokon világszerte, a Földközi-tenger vidékén is ültetik. Termése sokmagvú, felálló tok.

A faj angol (*okra* [EL.]) vagy német (*Okra* [G. 31]) neve került át a botanika magyar szaknyelvébe. Nemzetközi szó; vö. még dán, holl., le., sv. *okra*, jap. *okura* (EL.), ol., fr., szlk., ro., lett, észt, litv., fi., or., norv., sp. *okra 'ua.'* (KL.). Nigéria igbo nyelvében *ókùrù* (W.), erre a névre vezethető vissza.

Társneve az *ehető mályvarózsa* (R. 1894: PallasLex.), mint ott olvasható, akkoriban „mint konyhakerti növényt most már többfelé, nálunk a Rákos homokján is termesztik s nyers tokgyümölcsét különböző módon elkészítve mint jóízű táplálékot eszik. Romániában, Moldvában nyersen vagy sós vízzel leforrázva is fogyasztják, sőt madzagra is fűzik és télire megszáritják. Magvát kávépótléknak ajánlják (gombókávé)”.
További társneve a *gombó, kimbombó* (P. 99). Különböző bantu nyelvekben *kingombo* a neve, nemzetközi szóvá vált; vö. ang. *gumbo* (W.), *gobo*, ol., sp. *gombo*, gal. *quiabo* (EL.), fr. *gombeaud*, port. *gambó, quiabo* (PN.), *quibombó, quingombo* (ENL.), *quiabo* (W.), ném., fr., norv. szlk. *gombo*, ro. *gumbo*, dán *combo*, sp. *quimbombó, kimbombó 'ua.'* (KL.). Olvasható *bámia* (P. 42) neve is. A növényt Dél- és Kelet-Európában ismerik *bamya, bamija* (W.) néven; vö. ro. *bamă*, gör. *μπάμια* (KL.), blg., mac. *бамя*, tör. *bamya 'ua.'* (EL.). Az ar. *bamije* (uo.), *bámyah 'ua.'* (PN.) lehet a végső forrás, a török közvetítette. Átkerült több más európai nyelvbe is; vö. fr. *bamie-okra*, héb. *bamiya* (uo.), or., ukr. *бамия* (EL.), cs. *bamie*, ol. *bammia d'egitto 'ua.'* (KL.).

A latin *esculentus* (< lat. *ésca* 'étel') faji jelzőnek 'ehető' a jelentése. A latin szaknyelvi *Abelmoschus* nemzetségnév többek szerint az ar. *abu-el-misk* 'a mósusz apja' növénynevből való (pl. G. Wittstein: Etymologisch-botanisches Wörterbuch. Ansbach, 1852: 1, valamint Boerner 57és PbF. 59, illetve Pallaslex.: „*abu-el-misk* vagy *abu-el-mosk* [= pézsma atyja, mert jó pézsma-illata van] szóból származik, ezért pézsma-mályvának nevezhetjük”). A latin nemzetségnév igen régi felbukkanási, már 1608-ban szerepel az újlat. *abelmosc* (G. 31) alak az illatos ábelfű nevéként, 1650-ben Johann Bauhinnál *belmoschus* (uo.). Korábbi magyarázatával ellentétben az ar. *abu-el-mosk, habb el mosk* (EL.), *habb al-misk* 'mósuszmagok', 'az *Abelmoschus moschatus* faj magvai' (G. 31) szóból való (< ar. *habb* 'magvak', *misk* 'mósusz'); vö. gör. *mószchosz*, illetve lat. *muscus*, valamint port., ol., sp. *abelmosco*, fr. *abelmosc* (uo.), dán *abelmoskus*, or. *абельмощи 'ua.'* (LH.). A névadás alapja a növény friss állapotában erősen pézsma illatú magja, a *pézsma-ibisk, semen Abelmoschi, grana moschata* (PallasLex.). Vö. még dán *abelmoskus*, észt *söödav muskushibisk* (KL.), norv. *grönsakhibisk 'ua.'* (PN.), illetve le. *ketmia jadalna* (uo.), azaz 'ehető hibiszkusz'.

A németben *Gemüse-Eibisch* (KL.), vagyis 'zöltség-hibiszkusz', *Bisameibisch* (Boerner 57), azaz 'pézsmapocok-hibiszkusz', az angolban *lady's finger* (W.), azaz 'hölgyujj' a társneve. Az indiai kannadában *bende kavi*, a spanyolban, Közép-Amerikában *molondrón, ñajú* (uo.). Ném. *griechische Hörnchen* (KL.), ol. *corna di greci* (PN.) nevei 'görög szarvacskák, görög szarvak', a sp. *aji turco* (uo.) pedig 'török chili' jelentésű. Ang. *bindi* neve az urdu *bhindii*, hindi *bhindee, bhindii, bindi, bhindi 'ua.'* (uo.) átvétele.

nataliszilva J. *Carissa macrocarpa* (P. 327). Tüskés, örökzöld cserje, Afrikában őshonos, ma már sokfelé termesztik. Édeskés gyümölcse vöröses, héja vékony.

Neve az ang. *natal plum 'ua.'* (EL.) tükörfordítása. Szó szerinti megfelelője a ném. *Natal-Pflaume*, sp. *cereza de Natal*, sv. *natalplommon* (GRIN.), holl. *natalpruim*, tör. *Natal eriği*, port.

ciruela de Natal, fr. *prunier du Natal* 'ua.' (W.). Eredetére utal, hogy a faj Dél-Afrika északi részén, Natal tartomány területén őshonos.

A latin szaknyelvi *macrocarpa* (< gör. *makrósz* 'hosszú, nagy'; *karpósz* 'gyümölcs') faji jelző a Carissa nemzetségen belül szokatlanul nagyméretű gyümölcsére utal. Ezt a gyümölcsöt *noem-noem* helyi néven hívják, így ismerik Dél-Afrikában az afrikaans nyelvben, ezzel alkották a *grootnoem-noem*, valamint az ang. *big num-num* és *large num-num* (uo.) neveket. A zulu *amatungulu* (uo.) neve került át a spanyolba; vö. sp. *amatungula* (GRIN.), további neve a fr. *carisse* (uo.) és az or. *ягодичная слива* (W.).

szőlőlevelű golgotavirág *J. Passiflora vitifolia* (P. 448). Közép- és Dél-Amerikában honos fásodó szárú kúszónövény. Sötétzöld, kis dinnyéhez hasonló, bársonyos tapintású termései ehetőek, savanykás ízűek.

A latin szaknyelvi *vitifolia* (< lat. *vitis* 'szőlő', *-folius* '-levelű') faji jelzőjének is 'szőlőlevelű' a jelentése. Ennek alapján keletkeztek a faj nevei az európai nyelvekben; vö. ang. *grape-leaved passion fruit*, *vine leaf passion flower* (EL.), *grapevine leaf passionfruit*, *vine-leaved granadilla*, fr. *passiflore à feuille de vigne*, ném. *rebenblättrige Passionsblume*, *weinblättrige Passionsblume* (PN.), a magyarral szó szerint megegyező terminusok. A névadási szemlélet háttere a szőlőéhez hasonló formájú levél.

A virág színére utal az ang. *crimson passionflower* (uo.) és a sv. *kardinalpassionsblomma* (W.), azaz 'karmazsinvörös / bíbor golgotavirág', jó illatára pedig sp. *pasiflora perfumada* (uo.) és ang. *perfumed passionflower* (EL.), vagyis 'illatos golgotavirág' elnevezése. Kis görögdinnyére emlékeztető termése az alapja tör. *karpuz çarkıfeleği* (W.) nevének. A latin *Passiflora vitifolia* binóment 1817-ben tette közzé érvényesen Carl Sigismund Kunth (Nov.Gen.Sp. 2: 138).

mobolaszilva *J. Parinari curatellifolia* /*mobola* (P. 447). A trópusi Afrikában őshonos. Nagyon finom, édes ízű gyümölcse sokak szerint az egyik legjobb arrafelé.

Neve az ang. *mobola plum* 'ua.' (EL.) tükörfordítása. Az afrikai tswana nyelvi *mobola* (PA.), nyanja *mbula*, chichewa *muula*, swahili *mbura*, lozi *mubula* 'ua.' (WA.) helyi név a végső forrása. A szaknyelvi binómen szinonimája is *Parinari mobil*. Az ang. *cork tree* (www.fruitipedia.com) nevének 'parafa-fa', a gyümölcsére utaló afrikaans *bosappel* és *grysappel* (PA.) nevének 'erdei alma' és 'szürkealma' a jelentése. Az ang. *fever tree* (WA.), azaz 'lázfa' elnevezésének alapja az, hogy a levél főzetének lázcsillapító hatása van. A latin szaknyelvi *curatellifolia* faji jelző arra utal, hogy ennek a fajnak a levelei olyanok, mint a *Curatella* nemzetségbe tartozóké.

ezüstös aranylevelűfa *J. Chrysophyllum argenteum* (P. 336). Közép- és Dél-Amerikában őshonos örökzöld fa. Egész évben tartósan hozza ehető, sötétkék bogyós gyümölcsseit.

Neve a latin szaknyelvi binómen megfelelője. A lat. *Chrysophyllum* az 'arany' jelentésű gör. *chryszósz* és a *phyllon* 'levél' szavakból alkotott nemzetségnév, a növény sárga színű leveleire utal. A selymesen szőrös levelek ugyanakkor az alsó felületükön fénylőek, a lat. *argenteum* faji jelzőnek is 'ezüstös' a jelentése. A faj ang. *wild kaimit* és fr. *caimitier bois*, *petite caimite* (EL.) neveiben a nemzetségnév a sp. *caimito* 'ua.' (uo.) átvétele. Az ang. *bastard redwood* és *smooth star apple* (uo.) társnevének 'fátyú vörösfenyő', illetve 'sima csillagalma' a jelentése.

bódító jujuba(fa) *J. Ziziphus mistol* (P. 545). Dél-Amerikában őshonos. Gyümölcse vörösesbarna színű, nagyjából gömb alakú, a vastag gyümölcshús édes és cukros.

Nagy, hófehér bódító illatú virágairól kapta faji jelzőjét. A *jujuba* már 1578-tól adathozható a magyarban: *Iuiuback* (Herbarium). Nemzetközi szó; vö. fr. *jujubier*, *jujube*, ném. *Jujube*, or. *jujuba* 'ua.' (VörösEgz.) és ang. *jujube* (R. 1735: Gard.Dict. Index). Társneve a *misztól* (P. 545), amely az ang. *mistol* 'ua.' (GRIN.) átvétele. A végső forrás a faj Dél-Amerikában használatos sp. *mistol* (EL.), jelzőkkel sp. *mistol cuaresmillo*, *sacha mistol*, *mistol del monte* (W.) neve, amely a gyarmati korszak sp. *mezcla* 'keverék' (uo.) szavából származik, mert a spanyol telepesek azt hitték, hogy a *Ziziphus mistol* hibrid faj. Társneve a sp. *azuñaflo de Argentina* (EL.), azaz 'argentínai zsidótövisbogyó', és a litv. *geltonvaisis zizifas* (W.), vagyis 'sárga gyümölcsű *Ziziphus*'.

brazíliai hangyafa *J. Cecropia adenopodus* (P. 329). Dél-Amerikában (Brazília, Argentína, Paraguay) őshonos fa. Termése ehető, többnyire nyersen fogyasztják.

A földrajzi neves faji jelző a származásra utal. A *hangyafa* (R. 1894: PallasLex.) pedig a *Cecropia* nemzetség ném. *Ameisenbaum* (G. 136) nevének tükörfordítása. A névadási szemlélet háttere a fa odvas törzse, amelyben a hangya szívesen tanyázik. A *Cecropia* nemzetség 61 fajából 48 faj él a hangyákkal különleges szimbiózisban. A latin *adenopodus* (< gör. *aden* 'mirigy' és *pousz*, gen. *podosz* 'láb') faji jelző a mirigyves szárra utal.

Társneve a *brazíliai ágyúfa* (P. 329). Az *ágyúfa* (R. 1893: PallasLex.) generikus név alapja ugyancsak az odvas, üreges fa, amelyet egyébként vízvezetéknek is használnak. Az ang. *ambay pumpwood* (EL.), azaz 'ambay szivattyúfa' név első tagja a faj brazíliai port. *embaúba* (LH.) nevéből származik.

illatos ribiszke *J. Ribes odoratum* (P. 481). Észak-Amerikában őshonos, Európában is termesztik. A virágok ehetőek, gömbölyded gyümölcse fekete bogyó, júliusban érik be.

Az 1828 óta érvényes latin szaknyelvi neve a *Ribes aureum* (Prodr. 3: 483). A faj magyar neve a korábbi, 1825-ben közzétett *Ribes odoratum* (Beitr.Bot. 2: 15.) szinonima tükörfordítása. A virágok nagyon erősen szagosak, akárcsak a latin *odoratum* faji jelző, fűszeres illatukra utal ném. *wohrliechende Johannisbeere*, sv. *doftrips* (GRIN.), szlk. *ribez'la voňavá*, észt *lõhnav sõstar*; cs. *meruzalka vonná* és szln. *dišeče grozdiče* (LH.), azaz 'illatos ribiszke' elnevezése is. Ugyancsak a szegfűszeghez hasonló illat az alapja ang. *clove currant* (EL.), azaz 'szegfűszegribizli' nevének. A feltűnő, aranyárga virágai miatt kapta ang. *golden currant* (uo.), ném. *Gold-Johannisbeere*, norv. *gullrips* és holl. *gele ribes* (LH.) és fr. *groseillier doré* (GRIN.), azaz 'aranyribiszke, sárgaribiszke' elnevezését. Honosságra utaló neve az ang. *Missouri currant* (uo.). Az ang. *buffalo currant* (GRIN.), dán *bøffelribs*, fr. *groseillier des buffles* (LH.) nevének 'bivalyribizli' a jelentése.

fejesakác *J. Parkia* (P. 447). A *Parkia* nemzetség a hüvelyesek családjában (Fabaceae) a Mimosoidae alcsaládba tartozik. Mintegy 35 faja ismert.

Robert Brown ismertette a nemzetséget 1826-ban, és adta neki a latin szaknyelvi *Parkia* nevet a skót orvos és természetkutató, Mungo Park (1771–1806) tiszteletére, aki két felfedező utat is tett Nyugat-Afrika belsejébe. A típusfaj a nemzetségben a *Parkia biglobosa*, azaz a *páros fejesakác* (uo.). Nyugat-Afrikában őshonos, de meghonosították a Karib-térségben is. A gyümölcshúst nyersen eszik, vagy frissítő, illetve alkoholtartalmú italt készítenek belőle, édesítőszerként is használják. A páros fejecskevirágzatokra utaló név a *páros fejesakác*. A *biglobosa* faji terminus is 'kétgolyós, kétgömbös' jelentésű; vö. még ang. *two ball nitta-tree* 'ua.' (WA.).

Társneve az *afrikai-szentjánoskenyérfa* (P. 447). Az angolban *african locust bean tree* (EL.), szó szerint 'afrikai sáskabab fa'. Neve *nére* Afrika frankofón országaiiban, *dawa-dawa* angolszász területein; vö. fr. le *nére*, ném. *Nére* 'ua.' (W.), fr. *nerre*, mandinka *nér*, *neté*, *netto* (WA.), bambara *nerre*, illetve hausa *dadawa*, *dawa-dawa* 'ua.' (EL.). A *soumbala* (W.) a páros fejesakác magjából előállított fűszer, ételízestítő neve. Nyugat-Afrikában az asszonyok készítik több napon át, labdacsof formájában árusítják. Gazdag proteinben és ásványi anyagokban.

A nemzetség másik fontos faja a *pompás fejesakác* 'Parkia speciosa' (ENL.). Délkelet-Ázsiában honos. A mag íze a fokhagymához hasonló, fűszeres kőrítésként ételekhez adják. Impozáns fa, erre utal a *pompás* faji jelző és a latin szaknyelvi *speciosa* 'szép, mutató' faji terminus. Maláj *petai* (EL.), ind. *pete*, mal. *patai*, *petah* (WA.) neve számos európai nyelvbe átkerült; vö. port., sp., dán, fi., sv., norv. *petai*, holl. *peteboom* (KL.), ang. *pete bean*, ném. *Petebohne*, azaz 'petebab', fr., sp. *peté* (T.), ang. *petai*, *petai bean*, *pete* 'ua.' (ZP.). További neve az ang. *twisted cluster bean* (uo.), azaz 'csavart fürtösbab', mert a vastag hüvelyek többé-kevésbé csavarodottak, *stink bean*, *bitter bean* (W.), vagyis 'bűdösbab', mert a magok kellemetlen szagúak, illetve 'keserű bab'.

szőlőborsfa *J. Idesia polycarpa* (P. 242). Kína, Japán, Korea és Tajvan erdeiben őshonos. A kocsonyás húsu, vékony héjú gyümölcsöket nyersen vagy főzve eszik.

A névadási szemlélet hátterében a fürtökben fejlődő, ritkás bogyók állnak. Társneve a *narancscseresznye* (uo.), amely a ném. *Orangenkirsche* 'ua.' (G. 303) tükörfordítása; vö. még ang. *japanese orange cherry* (www.rareplants.de) és holl. *oranjekers* 'ua.' (www.appeltern.nl), azaz

'[japán] narancscseresznye'. Az angolban *iigiri-tree* (GRIN.) a társneve, ennek előtagja a jap. *iigiri* 'ua.' (EL.) átvétele, utótagjának 'fa' a jelentése.

A fajt 1866-ban írta le Carl Johann Maximowicz, és adta neki az *Idesia polycarpa* binóment (Bull. Acad. 10: 485). A nemzetségnévben a 18. század végén orosz szolgálatban működő holland származású Kína-utazó, Evert Ysbrant Ides neve örözdik meg. A faj neve a svédben ez a nemzetségnév; vö. sv. *idesia* (GRIN.). A latin szaknyelvi *polycarpa* (< gör. *poly* 'sok, számos'; *karpós* 'gyümölcs') faji jelzőnek 'termékeny, gazdag gyümölcsben' a jelentése.

ausztrál jambóza *J. Syzygium paniculatum* (P. 516). Örökzöld bokor vagy fa Kelet-Ausztrália esőerdőiben. Ehető gyümölcse tojásdad alakú, cseresznye méretű.

Priszternél a faj magyar neve megtévesztő, mert van a *Syzygium* nemzetségben egy másik faj, amelynek latin szaknyelvi faji jelzője *australe*. Priszter ezt a *Syzygium australe* fajt nem is szótározta, zárójelben azonban a *Syzygium paniculatum* fajnévnel megjegyzi az *Eugenia australis* szinonimát. Az ausztráliai növények esetében azonban a leghitelesebb forrás, a PN. szerint ma az *Eugenia australis* Wendl. ex Link. a *Syzygium australe* B. Hyland faj szinonimája (a *Jambosa australis* DC. és a *Myrtus australis* Spreng. mellett). A *Syzygium paniculatum* Gaertn. szinonimája ezzel szemben az *Eugenia paniculata* Banks, az *Eugenia paniculata* Banks var. *australis* Bail. és az *Eugenia paniculata* Gaertn., nom. inval. (uo.; W.; EL.).

A latin szaknyelvi *Syzygium paniculatum* binóment 1788-ban tették érvényesen közzé (Fruct. Sem. Pl. 1: 167). A nemzetségnév (< gör. *szzygosz* 'összenőtt, összekötött') a növény összenőtt koronaleveleire utal. A *paniculatum* (< lat. *panicula*, *paniculus* 'bokros, füzéres virágzat' Pliniusnál) faji jelző alapja az elágazó füzérvirágzat; vö. még or. *сизуиум метельчатый* 'füzérvirágú *Syzygium*' (W.).

Az ausztrál jambóza terminusban a *jambóza* (R. 1787: *Jambosa* 'Syzygium jambos, Eugenia jambos, *Jambosa vulgaris* [Mátyus]) nemzetségnév ma nemzetközi szó; vö. fr. *jambosier*; or. *ямболан* 'ua.', ném. *Jambusenbaum* 'jambózaifa' (VörösEgz.). A régi latin szaknyelvi *Jambosa* generikus név megfelelői. Idegen nyelvi neve a sp. *cereza cepillo*, ang. *brush cherry*, *scrub cherry* (W.), *creek cherry*, *creek lillipilli*, *creek satinash* és az or. *сизуиум южный* (PN.), azaz 'kefecseresznye', 'borkocseresznye', 'pataki cseresznye', 'pataki lillipilli' (< Lilli Pilli kis külváros Sydney déli részén, az ausztrál New South Wales államban), illetve 'déli szizigium'. Társneve még az ang. *australian brush cherry* 'ausztrál kefecseresznye' (uo.), *australian water pear* 'ausztrál vízikörte' (EL.), földrajzi névvel ang. *magenta lilly-pilly* 'bíborvörös lillipilly' (GRIN.), továbbá a sp. *cereza magenta* 'bíborvörös cseresznye', port. *mirtilo-da-Nova-Zelândia*, *mirtilo-vermelho*, *mirtilo-magenta* 'Új-Zelándi, vörös, bíborvörös áfonya' (W.).

óriás zizegőfa *J. Parinari excelsa* (P. 447). A trópusi Afrikában őshonos. Sárga gyümölcshúsa frissen puha, ehető, sok cukrot tartalmaz, italok is készülnek belőle.

A *zizegőfa* génusznevén a faj ang. *hissing tree* (EL.) tükörfordítása, a Dilleniaceae családba tartozó dél-amerikai nemzetségek fajait gyakran nevezik így, mert a kéreg sziszegő, zizegő zajt hallat, amikor baltával vágják. Társneve a *szürkeszilva* (P. 447), az ang. *grey plum* 'ua.' (<http://plants.jstor.org>) tükörfordítása, szó szerinti megfelelője a sv. *gråplommon* 'ua.' (GRIN.) is. A faj honosságára utal ang. *Guinea-plum*, ném. *Guineapflaume* (uo.) és fr. *prunier de Guinée* (<http://plants.jstor.org>) neve. Az ang. *rough skin plum*, *rough-skinned plum* (uo.) nevének 'durva héjú szilva' a jelentése.

A latin szaknyelvi binóment 1824-ben Joseph Sabine tette közzé (Trans. Hort. Soc. 5: 451). A latin szaknyelvi *excelsa* faji jelzőnek 'magas' a jelentése.

bengáli ribiszke *J. Carissa carandas* (P. 327). Az Indiai szubkontinensen őshonos. Bogyós gyümölcs-e gyakori fűszer az indiai savanyúságok és fűszerek között.

Az ang. *Bengal-currants* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása. Egyrészt honosságra utaló név, másrészt az ehető, pirosas színű, lédús, bogyós gyümölcs az alapja. A latin szaknyelvi *Carissa carandas* binóment Linné adta a fajnak, 1767-ben tette közzé (Mant. pl. 1: 52).

Társneve a *karanda* (P. 137.), az ang. *karanda* 'ua.' (GRIN.) átvétele. Az angol társnév India nagy nyelveiből származik. Összefügg természetesen a latin szaknyelvi *carandas* faji jelzővel, amelynek forrása a faj Jáván használt indon. *karandan* (G. 127) neve. Megvan azonban a legtöbb

nagy nyelvben Indiában; vö. *karau(n)da*, *karanda*, *karamda*, devanagar *karonda*, tamil *kalakai*, szanszkrit *karamardaka* (W.), *karamarda*, hindi *karaunda* 'ua.' (EL.). Mivel a faj Indiában őshonos, valószínűbbnek látszik, hogy ottani átvétel az ang. *karanda* (GRIN.), és az angolon keresztül került más európai nyelvekbe; vö. ném. *Karanda*, *Karandang*, port. *carandeira*, sp. *caranda* 'ua.' (uo.). Összetételekben ang. *carandas-plum*, ném. *Karanda-Wachsbaum* (uo.), azaz 'karandaszilva', 'karanda-viaszfa'. A Fülöp-szigeteken és Malajziában is használatos a faj nevéként; vö. fil. *caramba*, *caranda*, *caraunda*, mal. *kerenda* (W.). Említik még Dél-Indiában az ang. *Christ's thorn* (uo.), vagyis 'Krisztus tövise' nevén ezt a tuskés cserjét.

egyiptomi karissza *J. Carissa edulis* (P. 327). Afrikában, Ázsiában, Ausztráliában honos. Lilásfekete gyümölcse különösen az élelmiszerhiány időszakában népszerű.

Neve az ang. *Egyptian carissah* 'ua.' (GRIN.) részfordítása. Nagy egyiptomi elterjedtségére utal a faji jelző. A *karissza* terminus pedig a latin nemzetségnév. A latin szaknyelvi *Carissa edulis* binóment Vahl tette érvényesen közzé, 1790-ben (Symb.bot. 1: 22), ebben a latin *edulis* 'ehető' faji jelző már utal gyümölcsre.

Korábban Linné a *Carissa spinarum* binóment adta a fajnak, 1771-ben tette közzé (Mant. pl. 2: 559), amelyben a faji jelző a latin *spina* 'tövis' szóból való, az egyenes, hosszú, fás tuskékre utal, akárcsak a faj kí. *jia hu ci* 'hamis tigrisötvis' (GRIN.), afrikaans *enkeldoringnoemnoem* 'egyszerűtuskés noemnoem' (W.), ang. *simple-spined num-num* 'egyszerűtuskés num-num', *spiny-leaved monkey-orange* 'tuskéslevelű majomnarancs', kí. *ci láng guó* 'hosszútövisű gyümölcs' (EL.). A növényi részek ragacsos tejszerű lét (latex) tartalmaznak, innen kapta a *Carissa* nemzetség ném. *Wachsbaum* (G. 128), azaz 'viaszfa' nevét.

Az egyiptomi karissza ang. *carandas-plum* és a ném. *Karanda-Pflaume* (GRIN.), azaz 'karandaszilva' nevében a faji jelző a közeli rokon bengáli ribizike latin szaknyelvi *Carissa carandas* nevének faji jelzője (l. ott). A *szilva* utótag pedig a *szilva* alakú gyümölcsre utal, habár ez a faj a szilvához rendszertanilag nem áll közel. Társneve még a szintén gyümölcsére utaló ang. *bush plum* és a *conkerberry* (W.), azaz 'bokorszilva', illetve 'vadgesztenye-bogyó'.

májusialma *J. Passiflora incarnata* (LH.). Az Egyesült Államokban vadon él. Gyümölcse tyúktojás nagyságú, eleinte zöld, éretten narancssárga. Lédús, édes ízű.

Neve az ang. *may apple* 'ua.' (PN.) tükörfordításával került a magyarba. Szó szerinti megfelelője a sp. *manzana de mayo* 'ua.' (LH.) terminus. Hasonló a májusialma ang. *mayapple passion vine* (LH.), *maypop*, *maypop passionflower* (GRIN.) neve is.

Társneve a honosságára utaló *észak-amerikai golgotavirág* (P. 448), valamint a *testszín golgota* (R. 1807: ua. [MFüvK. 214], 1843: ua. [Bugát] és 1852: ua. [Gönczy]), amely Diószegiék által a latin szaknyelvi *Passiflora incarnata* 'hússzínű golgotavirág' fordítása, a lat. *incarnata* faji jelzőnek 'hússzínű' a jelentése, a húsos gyümölcsre utal. Ugyancsak ebből származik tükörfordítással a májusialma ném. *fleischfarbige Passionsblume* (PN.) és or. *страстоцвет мясокрасный* (LH.), azaz 'hússzínű passióvirág', valamint le. *meçzennica cielistá*, *meçzennica krwista* (uo.), vagyis 'húsos / véres golgotavirág' elnevezése. A latin binóment Linné adta a fajnak 1753-ban (Sp.pl. 2: 959), 1787-ben F. K. Medicus közzétette *Granadilla incarnata* szinonimáját (Malv. 96).

Ízletes gyümölcsére utal cs. *mučenka jedlá*, azaz 'ehető golgotavirág' (LH.) neve. Az egyik leginkább fagyűrő golgotavirágfaj, ezért kapta ném. *winterharte Passionsblume* (EL.), vagyis 'telálló passióvirág' nevét. Gyógynövény és egyben enyhe drog is, ebből származik sv. *läkepassionsblomma* (GRIN.), azaz 'gyógyító passióvirág' elnevezése. A virágának halványlila színére utaló fr. *passiflore rouge* (uo.), az ész. *punakas kannatuslill* (LH.) és a port. *maracujazeiro vermelho* (EL.) nevének 'piros passióvirág', az ang. *purple passion-flower* (uo.), fr. *passiflore purpurine*, port. *maracujá-roxo* (PN.) és sp. *pasionaria lila* (W.) nevének pedig 'bíbor v. lila passióvirág' a jelentése. A finben *kärsimyskukka* (uo.) néven ismert. A májusialma ang. *wild apricot*, *wild passion vine* (uo.), *wild passion flower* (PN.), fr. *passiflore sauvage*, norv. *vill pasjonsblomst* (LH.) nevének 'vadbarack, vad passiószőlő, vad passióvirág' az értelme, mivel a természetben is előforduló faj. Gyümölcsére és egyben kúszónövény voltára utal ang. *apricot vine* (GRIN.), azaz 'barackszőlő' elnevezése.

ausztrálcseresznye J. *Exocarpos sparteus* (P. 374). Ausztráliában őshonos cserje vagy kis fa. Sima héjú csonthéjas gyümölcse édes, lédús, nyersen fogyasztják.

Honosságára utal a faji jelző, a *cseresznye* név pedig gömbölyded, piros gyümölcsére. Igen ritkán említett faj, a legfontosabb forrásokban (GRIN., PN., EL., LH.) sincs meg a neve. Az angolban seprühöz hasonlítják a cserjét vékony, szálás, hajlékony ágai miatt a *broom ballart* (W.) névvel. Erre utal a latin szaknyelvi *sparteae* faji jelző is, amely az eszpartófü lat. *esparto* (uo.) nevéből való. További elnevezése az ang. *native cherry* (uo.), *native weeping cherry* (www.australianseed.com) és a *slender cherry* (www.discoverlife.org), azaz 'bennszülöttcseresznye', 'bennszülött sírócseresznye', illetve 'karcsúcseresznye'.

A fajt Robert Brown írta le először, ő tette érvényesen közzé a latin szaknyelvi *Exocarpos sparteae* binóment 1810-ben (Prodr. 356). Az *Exocarpos* nemzetségnév (< gör. *éxo* 'kívül' és *karposz* 'gyümölcs') arra utal, hogy a mag látszólag kívül fejlődik a gyümölcsön. Az ausztrálcseresznye közeli rokona az ehető gyümölcsöt termő *Exocarpos cupressiformis*, ugyancsak Ausztráliában őshonos, jóval ismertebb faj. Magyar neve nincs, az ang. *cherry ballart*, *forest-cherry*, *wild cherry* (GRIN.), azaz 'cseresznyeballart', 'erdeicseresznye', 'vadcseresznye' neveken ismert. A lat. *cupressiformis* faji jelző a túlevelű ciprushoz való hasonlóságára utal.

feketealma J. *Planchonella australis*; *Pouteria australis* (KL.). Az ehető gyümölcs akár 5 cm hosszúra is fejlődik, éretten édes ízű, és rostos a gyümölcshús.

Neve az ang. *black-apple* 'ua.' (EL.) tükörfordításával került a botanika magyar szaknyelvébe. Szó szerinti megfelelője használatos a legtöbb európai nyelvben; vö. ném. *schwarzes Apfel*, fr. *apple noir*; sp. *manzana negra*, port. *apple preto*, ol. *mela nera*, or. *чёрное яблоко*, holl. *zwart appel*, dán *sort æble*, norv. *svart eple*, sv. *svart äpple*, fi. *musta omena*, észt *must õun*. lett *melnis ābols*, litv. *juodas obuolys*, le. *czarny jablko*, cs. *černé jablko*, szlk. *čierne jablko*, ro. *negru de mere*, blg. *чепен ябълка*, tör. *siyah elma*, gör. *μαύρο μήλο* 'ua.' (KL.). A nemi név a faj almához hasonló gyümölcsére utal, a faji jelző pedig az érett gyümölcs sötét, feketés színére.

Hasonneve az ang. *black-plum* (GRIN.), azaz 'feketeszilva'. De ismert az angolban *wild plum* és *yellow bulletwood* (uo.), vagyis 'vadszilva' és 'sárga golyófa', valamint *yellow buttonwood* (EL.), azaz 'sárga gombfa' néven is. A latin szaknyelvi *australis* faji jelző élőhelyre utal, a feketealma Ausztrália keleti partvonala mentén (New South Wales, Queensland) őshonos. Ez szerepel a korábban érvényes *Achras australis* binómentben Robert Brown 1810-ben megjelent munkájában (Prodr. 530).

nagylevelű fikusz J. *Ficus macrophylla* (P. 377). Ausztrália keleti partvidékéről származik. Gyümölcse ehető, de meglehetősen száraz. Sok madár fontos tápláléka.

A generikus névnek a TESz. szerint a magyar írásbeliségben 1861-ben bukkan fel többes számú alakja: *ficuszák*, 1877-ben *fikusz*, 1884-ben *fikusz*. A nemzetközi szó a latinból származik. A *Ficus elastica* társneve a *gumifa*, *gumifüge*, *kaucsukfüge*, *mézgafa* (MNöv. 61), mert tejnedvéből kaucsukot nyernek.

A *nagylevelű* faji jelző pedig a latin szaknyelvi *macrophylla* (< gör. *makrósz* 'nagy, hosszú'; *phyllos* 'levél') faji jelző tükörfordítása, a levelek méretére utal, akárcsak a faj ném. *großblättrige Feige* (GRIN.), dán. *storbladet figen* (PN.), le. *figowiec wielkolistny* (W.), cs. *fikovník velkolistý*, sp. *higuera de hojas grandes*, or. *крупнолистная смоковница*, holl. *grootbladige vijgenboom*, norv. *store blad fiken*, észt *austráalia viigimarjad*, lett *austrālijas vīģes*, litv. *australijos figų*, szlk. *austrálsky figy*, ro. *australian smochine*, blg. *австралия смокини*, tör. *avustralya incir* és gör. *αυστραλιανή σόκα* (KL.) neveinek faji jelzői. Az or. *φικος крупноплодный* (uo.) nevének 'nagy-gyümölcsű fikusz' a jelentése. A korábbi latin szaknyelvi *Ficus columnaris* binómen faji jelzője az oszlopszerű gyökerekre utal.

Társneve a származására utaló *ausztrál füge* (uo.), ez az alapja ang. *Australian banyan* (GRIN.), sp. *higuera australiana*, ném. *australischer Gummibaum* (PN.), afrikaans *australiese baniaan*, port. *figueira da Austrália* (W.), ném. *australischer Banyanbaum*, valamint port. *gigantesca figueira da Austrália* (KL.) elnevezésének is.

Ugyancsak földrajzi neves további társneve, a *Moreton öböl füge* (uo.), a Queensland állam déli részén lévő Moreton Bay neve vált faji névvé. Számos nyelvben megvan; vö. sv. *Moreton fjärd*

fikon (uo.), fr. *figuier de la Baie de Moreton*, sp. *higuera de Bahía Moreton*, ol. *fico della Baia di Moreton* (W.), ang. *Moreton Bay fig* 'ua.' (GRIN.). A magyarba az angol név fordításaként kerülhetett. Ilyen az ang. *Lord Howe Island banyan* (uo.) elnevezése is, az ausztráliai Lord Howe szigeti elterjedtségére utal.

Az ang. *black fig* (uo.) és a *brown fig wood* (PN.) neve az öregedő, durva kéreg sötét színére utal. A port. *figueira estranguladora* (W.) nevének az az alapja, hogy ez a faj csírázás után élősködőként él addig, amíg a csemete gyökerei kapcsolatot találnak a talajjal. Ezután megfojtja a gazdanövényt, és szabadon álló fává fejlődik. A magnólia nevével alkották ol. *ficus magnolioide* (uo.) és sv. *magnoliafikus* (GRIN.) elnevezését. Brazíliai port. *permite* (uo.) neve az ang. *peemith* 'ua.' (PN.) névvel függ össze.

amerikai tojásbogyó *J. Podophyllum peltatum* (P. 250). Észak-Amerikában és Kanadában honos kétszikű évelő növény. Az érett gyümölcs mérsékelt mennyiségben ehető. A rizóma, lombozat és a gyökerek mérgezőek.

A faj tojásdad bogyótermésére és honosságára utaló elnevezés. Az izl. *ilmegg* (LH.) neve 'illattojás' jelentésű. Több társneve is használatos a magyarban, a *rucatalp* (P. 250) alakleíró, ahogyan azt a latin szaknyelvi generikus *Podophyllum* (< gör. *pousz*, *podosz* 'láb', *phyllon* 'levél') név is mutatja, az elnevezés alapja a lomblevél alakja és a ruca lába közötti hasonlóság. Szó szerinti megfelelője a ném. *Entenfuß* (GRIN.) holl. *eendevoet*, tör. *ördek otu* 'ua.' (LH.). Szintén erre utal a faj ném. *Fussblatt*, dán *præriefodblad*, *fodblad*, észt *kilpjas jalgleht*, tör. *ayak otu* (uo.), sv. *folblad* (EL.), *amerikanskt folblad* (GRIN.), vagyis 'lábfü' elnevezése. A latin szaknyelvi binóment Linné adta 1753-ban (Sp.pl. 1: 505). A faji *peltatum* jelzőnek 'pajzs alakú' a jelentése, a pajzs alakú, félkör formájú lomblevelekre utal. Akárcsak a faj fr. *podophylle pelté* (EL.), le. *stopkowiec tarczowaty*, azeri *qalxanabənzər*, or. *подофилл щитовидный* és ném. *schildförmiges Fußblatt* (W.), azaz 'pajzs alakú lábfü' neve. Ilyen metaforikus terminus az ang. *umbrella plant* 'ua.' (uo.), vagyis 'esernyőnövény' elnevezés is, a levelek esernyőszerű megjelenése az alapja.

Társneve még a *májusalma* és az *amerikai-mandragora* (P. 250). Előbbi az ang. *mayapple* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása, de szó szerinti megfelelője megvan más európai nyelvben is; vö. fr. *pomme de mai*, ném. *Maiapfel* (uo.) sp. *manzana de mayo* 'ua.' (LH.). Ugyancsak a termésre utaló *alma* szó megfelelőjével alkotott ang. *hogapple*, *Indian apple*, *devil's apple* (W.), azaz 'disznó-alma, indiánalma, ördögalma' neve. Virágzásának ideje az alapja ang. *mayflower* (uo.) elnevezésének. Az *amerikai-mandragora* szó szerinti megfelelője az ang. *american-mandrake* (GRIN.), port. *mandragora americana* (LH.) és az or. *подофилл американский* 'ua.' (EL.). Az ang. *wild mandrake* (uo.) nevének 'vad mandragóra' a jelentése. A latin szaknyelvi nemzetségnév az alapja tör. *podofil*, ol. *podofillo* és sp. *podofilo* (LH.) társnevének.

amerikai egres *J. Ribes cynosbati* (P. 481). Észak-Amerika keleti részén őshonos lombhullató cserje. A lédús bogyók ehetőek. Mélypiros a színük, gömb alakúak.

Neve az ang. *american gooseberry* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása. Társneve a *csipkebogyó-egres* (P. 481), amely ugyancsak tükörfordítás, a ném. *Hagebutten-Stachelbeere* 'ua.' (GRIN.) átvétele. A latin szaknyelvi binóment Linné adta 1753-ban (Sp.pl. 1: 202), ebben a faj szúrós, tüskés voltára utal a lat. *cynosbati* (< gör. *kynosz* 'a kutyaé'; *batosz* 'szeder') faji jelző. Ez az alapja ang. *dogberry*, *dogbramble*, ném. *Hunds-Stachelbeere* (GRIN.), fr. *groseille des chiens*, észt *koer-karusmari* (LH.), azaz 'kutya-bogyó, kutyaegres' elnevezésének is. Ugyancsak tüskéire utal ang. *prickly gooseberry*, *eastern prickly gooseberry* (EL.), vagyis '[keleti] tüskés egres', a bogyók ízére pedig fr. *groseille piquant* (W.), azaz 'pikáns egres' neve.

RácZ János